

سرشناسه : حاجی صادق، عبدالله، ۱۳۲۹ -

عنوان و نام پدیدآور : تکلیف‌گرایی چیستی، چرایی، چگونگی / عبدالله حاجی صادق.

مشخصات نشر : قم: پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق علیه السلام، انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری : ۲۴۰ ص؛ ۲۱×۲۱ س.م.

شابک : ۱۴۰۰۰۰ ریال ۵-۵۷۰-۲۴۶-۹۶۴-۹۷۸ :

وضعیت فهرست‌نویسی : نیا

یادداشت : کتاب: ۲۲۱.

موضوع : حق و تکلیف -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع : Right and Obligation -- Religious aspects -- Islam

موضوع : وظیفه -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع : Duty -- Religious aspects -- Islam

شناسه افزوده : پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق علیه السلام. انتشارات زمزم هدایت

شناسه افزوده : Imam Sadiq Research Institute of Islamic Sciences

Zamzam Hedayat

رده بندی کنگره : ۱۳۹۷ ت ۸۱۷ ح ۱/۱ BP۲۳۰

رده بندی دیویی : ۴۸۳۴/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی : ۵۱۹۷۲۸۵

تکلیف‌گرایی

چپسی، چرایی، چگونگی

دکتر عبدالله چپسی صادقی

زنگنه
انتشارات

تکلیف‌گرایی و استواری، چگونگی

نویسنده: دکتر عبدالله حاجی صادقی

ناظر علمی: مهدی عبدالستار

ویراستار و واپایش نهایی: سیدعلی یار افشار پور دهدشت

صفحه‌آرا: اسماء وصال طلب راوری

ناشر: زمزم هدایت

چاپ: آبتوس ♦ نوبت چاپ: اول ♦ تاریخ چاپ: بهار ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ ♦ قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۶-۵۷۰-۵

آدرس ناشر: قم، خیابان دورشهر، نبش کوچه ۳، پلاک ۸۱

تلفن: ۰۹۱۲ ۲۵۳ ۲۸ ۸۷، همراه: ۰۲۵-۳۷۷۳۰۷۳۵

فهرست مطالب

۱۱.....	مقدمه.....
بخش اول: چیستی تکلیف‌گرایی	
۱۴.....	فصل اول: تعریف تکلیف‌گرایی.....
۱۶.....	فصل دوم: اصطلاحات و واژه‌های گرای.....
۱۶.....	۱-۲. تقوا.....
۱۷.....	۲-۲. عبودیت.....
۱۹.....	۳-۲. اطاعت از خدا.....
۲۰.....	۴-۲. عمل صالح.....
۲۲.....	فصل سوم: تکلیف‌گرایی تجلی هدفمندی.....
۲۴.....	فصل چهارم: تکلیف‌گرایی تکریم انسان است یا تحقیر او.....
۲۷.....	۱-۴. تقدم هدایت بر تکلیف.....
۲۸.....	۲-۴. تلازم حق و تکلیف.....
۳۰.....	۳-۴. تکلیف و تحقق حقوق انسان.....

فصل پنجم: تکلیف‌گرایی و واقع‌نگری ۳۲

فصل ششم: عرصه‌های تکلیف‌گرایی ۳۵

بخش دوم: مبانی و آثار تکلیف‌گرایی

فصل هفتم: مبانی تکلیف‌گرایی ۳۸

۱-۷. ایمان، ربوبیت تکوینی ۳۸

۲-۷. ایمان، ربوبیت تشریعی ۳۹

۳-۷. ولایت‌باوری ۴۲

۴-۷. انسان‌شناسی قرآن ۴۴

۱-۴-۷. انسان موجودی مساحت ۴۵

۲-۴-۷. تمایلات و گرایش‌های انسانی ۴۶

۳-۴-۷. استقلال و اصالت روح ۴۸

۴-۴-۷. آزادی همراه با مسئولیت ۴۹

۵-۴-۷. انسان ازلی نیست، اما ابدی هست ۵۰

۶-۴-۷. خداگرایی فطری انسان ۵۱

۷-۴-۷. تکلیف‌های شرعی عامل تعالی انسان ۵۱

فصل هشتم: آثار تکلیف‌گرایی ۵۷

۱-۸. بهره‌مند شدن از حیات انسانی (حیات طیبه) ۵۷

۲-۸. آزادی و حریت حقیقی و انسانی ۵۸

۳-۸. بصیرت و روشن‌بینی ۶۰

- ۴-۸. آرامش روحی ۶۱
- ۵-۸. بهره‌مندی از نعمت‌های مادی و معنوی ۶۲
- ۶-۸. غلبه بر مشکلات ۶۳
- ۷-۸. متعّم شدن از هدایت خاص خدا ۶۵
- ۸-۸. پیروزی در جهاد کبیر ۶۶
- ۸-۸. رستگاری و سعادت اخروی ۶۷
- ۸-۸. حشمت بی‌خدا ۶۸

بخش سیم: راه‌کارهای استقامت بر وظایف و عبور از موانع

- فصل نهم: راهکارهای تقویت کفایت تکلیف‌گرایی ۷۲
- ۱-۹. ایمان قلبی ۷۲
- ۲-۹. عاقبت‌اندیشی ۷۶
- ۳-۹. انس با قرآن و تدبیر در آیات آن ۷۸
- ۴-۹. عزم و اراده راسخ و جدّی ۸۵
- ۵-۹. حب و بغض فی‌الله ۸۸
- ۶-۹. همراهی و هم‌نشینی با بندگان سالک راه هدایت ۹۷
- ۷-۹. نهاده‌سازی امر به معروف و نهی از منکر ۱۰۶
- ۸-۹. یاد مرگ و آخرت‌گرایی ۱۱۳
- ۹-۹. تکلیف‌شناسی صحیح و به موقع ۱۱۸
- ۱۰-۹. استمداد از خدا و جلب توفیق الهی ۱۲۳

- فصل دهم: عوامل تکلیف‌گریزی ۱۲۹
- ۱۰-۱. خودناشناسی ۱۳۰
- ۱۰-۱. غفلت ۱۳۷
- ۱۰-۲-۱. مراقبت عملی ۱۴۲
- ۱۰-۲-۲. ذکر کثیر ۱۴۲
- ۱۰-۳-۱. استغاثه به خدا ۱۴۴
- ۱۰-۳-۳. شیطان ۱۴۶
- ۱۰-۳-۱. توجه به دشمن شیطان ها و مقابله با آن‌ها ۱۵۰
- ۱۰-۳-۲. توکل به خدا و تقویت ایمان ۱۵۱
- ۱۰-۳-۳. پناه بردن به خدا ۱۵۲
- ۱۰-۳-۴. سابقه‌دار بودن شیطان در غریب انسان‌ها ۱۵۲
- ۱۰-۳-۵. پیکار مستمر و موضع جهاد در برابر جریان‌ها و پیروان شیطان ۱۵۲
- ۱۰-۳-۶. صداقت نداشتن شیطان ۱۵۳
- ۱۰-۳-۷. نپذیرفتن ولایت شیطان ۱۶۴
- ۱۰-۳-۸. مداومت بر ذکر خدا ۱۶۶
- ۱۰-۳-۹. تلاوت قرآن که شیطان را فراری می‌دهد ۱۵۵
- ۱۰-۳-۱۰. دعا و مناجات با خدا که سلاحی است در دست مؤمن برای دفع حملات شیطان ۱۵۵

- ۱۰-۳-۱۱. حفظ پیوند و محبت با مؤمنین ۱۵۶
- ۱۰-۳-۱۲. استمرار استغفار و توبه ۱۵۷
- ۱۰-۴. هوی و هوس نفسانی ۱۵۸
- ۱۰-۵. وابستگی‌های خانوادگی و اطرافیان ۱۶۶
- ۱۰-۶. دنیاگرایی ۱۷۳
- ۱۰-۱۰. تن‌پروری با حرام ۱۸۱
- ۱۰-۸. رفتار ناپسند فمند و غرق شدن در امور لغو ۱۸۹
- ۱۰-۹. خودبینی ۱۹۶
- ۱۰-۱۰. راحت‌طلبی و احساس ناتوانی ۲۰۳
- ۱۰-۱۱. دیگر موانع تکلیف‌گریزی ۲۱۰
- ضمیمه: تکلیف دفاع از انقلاب و الزامات آن (فرهنگ بسیجی) ۲۱۳
- ویژگی‌های فرهنگ بسیجی ۲۱۸
۱. ثبات عقیده و مجاهدت عملی ۲۱۸
۲. جامعیت و اعتدال واقعی ۲۲۰
۳. بصیرت همه‌جانبه و کامل ۲۲۲
۴. حضور تأثیرگذار در همهٔ صحنه‌ها ۲۲۳
۵. معنویت انقلابی ۲۲۴
۶. پیش‌رونده و جلودار ۲۲۷
۷. سازندگی کشور و خدمت‌رسانی ۲۲۸

۸. استقامت و سازش‌ناپذیری ۲۳۰
۹. آمادگی همه‌جانبه ۲۳۲
۱۰. عقلانیت و تدبیر حکیمانه ۲۳۴
۱۱. بنامه ۲۳۷

مقدمه

قدرشناسی و شکر نعمت هدایت دینی - که بزرگ‌ترین نعمت و تفضل خداست - اقتضا می‌کند که سائر مومن، با شوق و رغبت، در انجام دادن تکلیف‌های الهی و دستورهای دین تعبد و التزام عملی داشته باشد. البته، منفعت و نتیجه آن هم به خود انسان برمی‌گردد، زیرا عمل به دستورهای خدا و دین، ابزار و فرصت سلوک از مبدأ خاکی تا مقصد افلاکی و رسیدن به مقام خلیفه الهی و قرب الهی و بهره‌مند شدن از حیات طیبیه است. مؤمن تکلیف‌گرا به خوبی صراط مستقیم عبودیت و مسیر تقرب به خدا را یافته است و با ثبات قدم و بدون توقف، در همه حالات و موقعیت‌ها، با امتثال و انجام دادن نسخه‌های هدایت بخش و مطالبات خداوند متعال، تعالی بیشتری یافته است و خود را به مقصد مطلوب نزدیک‌تر می‌کند، و از شیرینی و آرامش با خدا بودن برخوردار می‌شود. تکلیف‌گرایی در روحیه التزام به دستورهای الهی فضیلتی صوری است که ارزش‌ها و فضایل فراوانی را در پی دارد. اهتمام به آن در حرکت استکمالی و دستیابی به مقام و منزلتی که انسان برای آن آفریده شده (مقام عبودیت و جانشین خدا بودن) نقشی بی‌بدیل و تعیین‌کننده‌ای دارد. پرداختن به موضوع تکلیف‌گرایی وقتی اهمیت بیشتری می‌یابد که دشمنان اسلام و انقلاب و فتنه‌گران، با ناکامی در تمام توطئه‌هایشان، هویت دینی و

اسلامی، ایمان و روحیه فرمان‌برداری امت انقلابی و جوانان سنگرنشین انقلاب از دستورهای الهی را آماج حملات همه‌جانبه خود قرار داده‌اند؛ از این‌رو، نگارنده این اثر در پی آن است که، به فضل الهی، با تمسک به آیات نورانی قرآن و روایات پیشوایان معصوم^{علیهم‌السلام} فضیلت بی‌بدیل و محوری تکلیف‌گرایی را در سه بخش زیر بررسی و بحث کاربردی و فهم‌پذیری را برای خوانندگان مطرح کند: بخش نخست، چرایی و حقیقت تکلیف‌گرایی؛ بخش دوم، چرایی و مبانی و آثار تکلیف‌گرایی؛ بخش سوم، چگونگی دستیابی به روحیه و ملکه تکلیف‌گرایی.

از آنجاکه مخاطب اصلی این اثر بسیجیان و پاسداران می‌باشند، در پایان کتاب ضمیمه‌ای با عنوان «فرهنگ بسیج و الزامات آن» درج شده است. این طلبه متنعّم به نعمت انقلاب اسلام، ضمن ستایش از مقامات و مسئولان، به نواقص این اثر از همه خوانندگان، به ویژه استادان گرامی و مسئولان عزیز، تقاضا دارم حقیر را از نقدها، پیشنهادها و راهنمایی‌های ارزنده خویش به‌منظور اصلاح و تکمیل متن در چاپ‌های بعدی، محروم نسازند. به فرموده امام صادق^{علیه‌السلام}: احب اخوانی الی من اهدی الی عیوبی.^۱

«حاجی صادقی»

بهار ۱۳۹۷

۱. محبوب‌ترین برادران من نسبت به من کسی است که عیب‌های مرا به من هدیه کند (محمّد بن یعقوب کلینی، الاصول من الکافی، بیروت، دارصعب - دارالتعارف، ۱۴۰۱ق، ج ۲، ص ۶۳۹).